

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LXXV. — Izdan in razposlan dne 14. avgusta 1908.

Vsebina: (Št. 161 in 162.) 161. Razglas o dopustilu pravilnotirne male železnice s parnim obratom od postaje Slovenska Bistrica c. kr. priv. družbe južne železnice v mesto Slovenska Bistrica. — 162. Zakon o odgovornosti za škode iz obratovanja motornih vozil.

161.

Razglas ministrstva za železnice z dne 23. julija 1908. l.

o dopustilu pravilnotirne male železnice s parnim obratom od postaje Slovenska Bistrica c. kr. priv. družbe južne železnice v mesto Slovenska Bistrica.

C. kr. ministrstvo za železnice je na podstavi in po določenih zakonov z dne 31. decembra 1894. l. (drž. zak. št. 2 iz l. 1895.) in z dne 24. decembra 1905. l. (drž. zak. št. 216) v porazumu z udeleženi c. kr. ministri in s c. in kr. državnim vojnim ministrom po pogojih in načinih, bliže ustanovljenih v naslednjem, štajerskem deželnem odboru v Gradcu podelilo dopustilo za gradnjo in obrat pravilnotirne male železnice s parnim obratom od postaje Slovenska Bistrica proge Dunaj—Trst c. kr. priv. družbe južne železnice v mesto Slovenska Bistrica.

§ 1.

Za dopuščeno železnico uživa koncesionar finančne ugodnosti, omenjene v členu V zakona z dne 31. decembra 1894. l. (drž. zak. št. 2 iz l. 1895.).

Doba v členu V., lit. d) gorenjega zakona omejenih oprostil od davka se ustanavlja na 15 let, računaje od današnjega dne.

§ 2.

Koncesionar je dolžen gradnjo skraja označene železnice dokončati najpozneje v enem letu, računaje od današnjega dne, in dodelano železnico izročiti javnemu prometu ter po njej tudi vzdrževati obrat nepretrgoma ves čas, dokler bo trajalo dopustilo.

Da se bode držal gorenjega roka za gradnjo, ter da napravi in opremi železnico, kakor zahteva dopustilo, mora koncesionar na zahtevanje državne uprave dati zagotovilo, položivši primerno varščino v vrednostnih papirjih, v katerih se smejo nalagati novci varovancev.

Ako se ne bi izpolnjevala gorenja dolžnost, se sme izreči, da je zapala ta varščina.

§ 3.

Da izdela dopuščeno železnico, se podeljuje koncesionarju pravica razlastitve po določenih določilih zakonitih predpisov.

Isto pravico je koncesionarju podeliti tudi zastran tistih dovlacnic, ki bi se imele narediti, in o katerih bi državna uprava spoznala, da je njih naprava v javni koristi.

§ 4.

V kolikor bi se v napravo dopuščene železnice rabile javne ceste, mora koncesionar dobiti privolilo tistih, ki so dolžni vzdrževati te ceste, oziroma tistih

oblastev ali organov, ki imajo po veljajočih zakonih pravico dajati privolilo v rabo ceste.

§ 5.

Koncesionarju se je ob gradnji in obratu dopuščene železnice držati vsebine te popustilnice in pa tehniških dopustilnih pogojev, ki jih postavi ministrstvo za železnice, pa tudi semkaj merečih zakonov in ukazov, zlasti zakona o dopuščanju železnic z dne 14. septembra 1854. l. (drž. zak. št. 238) in redu za obrat železnic z dne 16. novembra 1851. l. (drž. zak. št. 1 iz l. 1852.), v kolikor se po določilih v odstavku B zakona z dne 31. decembra 1894. l. (drž. zak. št. 2 iz l. 1895.) uporabljajo za male železnice, potem zakonov in ukazov, ki se morebiti dadó v bodoče, naposled pa še tega, kar ukažejo ministrstvo za železnice in sicer poklicana oblastva.

§ 6.

Znesek resnične ter nominalne napravne glavnice potrebuje odobrila državne uprave.

Pri tem veljaj to načelo, da se ne smejo razen stroškov, ki se res uporabijo za sestavo projekta, za gradnjo in uredbo železnice, vštevši nabavo vozil ter dotacijo glavnične reserve, ki jo določi državna uprava in se izkažejo pravilno, prištevši interkalarne obresti, ki se res izplačajo med grajenjem, in kar bo morda res kurzne izgube ob dobavi glavnice, postavljati v račun nikakršni drugi stroški.

Ako bi bilo po dogradbi železnice treba še drugih novih staveb, ali ako bi bilo treba pomnožiti obratne naprave, se smejo dotični stroški prišteti naravnih glavnic, če privoli državna uprava v namerjane nove stavbe ali v pomnožbo obratnih naprav in se stroški prav izkažejo.

Vso napravno glavnico je v času, dokler bode trajalo dopustilo, odplačati po razdolžnem črtazu, ki ga odobri državna uprava.

§ 7.

Koncesionar je dolžen, po železnici dajati vožnjo zastoj podčastnikom in ordonancam, ki so vsakčas v službi.

O natančnejših načinih, kako naj se to godi, se je dogovoriti s pristojnimi vojaškimi oblastvi.

Koncesionar je dolžen, oddajaje službe ozirati se v zmislu zakona z dne 19. aprila 1872. l. (drž. zak. št. 60) na doslužene podčastnike iz vojske, vojne marine in deželne brambe.

§ 8.

Državni uradniki, nameščenci in služabniki, ki po ukazilu oblastev, nadzirajočih upravo in obrat železnic, ali pa v obrambo koristi države rabijo železnico vsled dopustila ali iz dohodarstvenih ozirov in se izkažejo z uradnimi potrdilnicami, ki jih v njih poverilo izdaje c. kr. ministrstvo za železnice, se morajo prevažati s potno prtljago vred brezplačno.

§ 9.

Koncesionar je dolžen, pošto, ter uslužbence poštne in telegrafske uprave prevažati z vsemi v voznem črtazu navedenimi vlaki.

Za to opravilo in pa za druge oprave v namene poštnega zavoda sme koncesionar zahtevati primerno odplato, ki se določi z dogovorom.

Dopisi, ki se gledé uprave male železnice pišejo med ravnateljstvom ali predstojništvom malega železniškega podjetja in med podrejenimi mu organi ali pa med temi samimi, se smejo prevažati po uslužbencih železniškega zavoda.

§ 10.

Koncesionar je dolžen, na zahtevo ministrstva za železnice podati pravočasno statistične izkaze, potrebne za sestavo letne železniške statistike.

§ 11.

Dopustilna doba in ž njo vred v § 9 lit. b) zakona o dopuščanju železnic izrečena obramba zoper napravo novih železnic se določa na devetdeset (90) let, računaje od današnjega dne, ter mine po preteku tega roka.

Državna uprava sme izreči, da je dopustilo tudi pred iztekom gorenjega roka izgubilo svojo moč, ako se ne bi izpolnjevale dolžnosti, v § 2, ustanovljene o začetku in dovršitvi gradnje in pa o začetku obrata, ter bi se kak prestop roka ne mogel opravičiti v zmislu § 11 lit. b) zakona o dopuščanju železnic.

§ 12.

V § 8 zakona o dopuščanju železnic z dne 14. septembra 1854. l. (drž. zak. št. 238) ustanovljena državna pripadna pravica ne velja gledé dopuščene železnice.

§ 13.

Koncesionar nima pravice, obrat dopuščene železnice prepuščati tretjim osebam, razen ako je to izrečno dovolila državna uprava.

§ 14.

Državna uprava ima pravico prepričati se, da je gradnja železnice ter obratna naprava po vseh delih namenu primerna in trdno narejena, in ukazati, da se napake na to stran odvrnejo ali pa odpravijo.

§ 15.

Ako bi se poleg vsega poprejšnjega svarila večkrat prelomile ali opustile v dopustilnici, v dopustilnih pogojih ali v zakonih naložene dolžnosti, se pridržuje državni upravi pravica, poprijeti se zakonom primernih naredeb ter po okolnostih izreči, da je dopustilo izgubilo moč še pred iztekom dopustilne dobe.

Derschatta s. r.

162.

Zakon z dne 9. avgusta 1908. I.

o odgovornosti za škode iz obratovanja motornih vozil.

S pritrditvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako:

§ 1.

Ako se z obratovanjem cestnega vozila (motornega vozila), ki se goni z elementarno silo po javnih cestah in potih ne po šinah, kdo poškoduje ali usmrti ali pa ako se povzroči škoda na stvareh, sta voditelj in lastnik ali vsak solastnik odgovorna za povračilo povzročene škode, in sicer pri stvarnih škodah za odškodbo po § 1323 o. d. z., pri telesni poškodbi po §§ 1325 in 1326 o. d. z., pri usmrtitvi po § 1327 o. d. z.

Odgovornosti kakor voditeljsi so oproščene vojaške osebe, ako so vodile motorno vozilo izvršujе svojo službo.

Ako je bilo ob dogodku, ki je povzročil škodo, motorno vozilo prepuščeno komu za obratovanje za svoj račun in na svojo nevarnost (obratni podjetnik), je odgovoren on namesto lastnika.

Ako je bilo motorno vozilo ob dogodku, ki je povzročil škodo, zaradi krivičnega postopka odtegnjeno razpolaganju lastnika ali obratnega podjetnika, je odgovoren na mesto njega tisti, ki razpolaga z njim.

Kdor na podstavi spredaj stoječih določil odklanja odgovornost, mora dokazati dejanstva, na katera se opira njegova oprostitev.

Več oseb, ki so dolžne povrniti škodo, je odgovornih nerazdelno.

§ 2.

Kdor je po § 1 odgovoren za škodo, se oprosti dolžnosti povrniti jo le tedaj, ako dokaže, da se je dogodek, ki je naredil škodo, povzročil po krivdi tretje osebe ali poškodovanca samega ali da se kljub predpisom in stvari primernim opreznostim v vodstvu in ravnanju z motornim vozilom ni mogel odvrniti in se tudi ne dá zvrčati na kakovost motornega vozila ali na posebnost, da bi njegovo delovanje odreklo ali da bi bilo nedostatno.

To velja zlasti tudi za primer, če izvira škoda iz tega, ker so se splašile živali, ali je v tem, da so bile poškodovane živali, ki tekajo brez nadzorstva po javnih potih.

Sklicevanje na krivdo tretje osebe je izključeno, ako se je tisti, ki je odgovoren, te tretje osebe posluževal v obratovanju motornega vozila.

Ako pa izvira škoda ali njen obseg le deloma iz krivde poškodovanca ali tretje osebe, naj se uvažuje vse okolnosti razsodi na del v § 1 oznamenjenih pravic.

§ 3.

Določila §§ 1 in 2 tega zakona se ne uporabljajo na medsebojne pravice do povračila iz poškodbe tistih, ki so odgovorni, ali njihovih stvari, ki se podajajo iz istega poškodovalnega dogodka.

Pri tem ni nobene razlike, ali je nastal ta dogodek iz obratovanja enega motornega vozila samega ali tako, da sta zadela obrata motornih vozil drug ob drugega ali ob obrate podjetij, ki so podvržena odgovornosti po zakonu z dne 5 marca 1869. l. (drž. zak. št. 27) ali z dne 12. julija 1902. l. (drž. zak. št. 147).

Pravice do povračila se uravnavajo v vseh teh primerih po občem državljanem pravu.

Tretje osebe pa, ki jih zadenejo škode iz dogodkov, ki so nastali, ker je zadelo več odgovornih

obratov skupaj, lahko zahtevajo povračilo od vsakega, ki je odgovoren, na podstavi tistega zakona, ki je po kakovosti toženčevega obrata merodajen za njegovo odgovornost. Kolikor je ista zahteva povračila utemeljena zoper več oseb, so odgovorne nerazdelno.

§ 4.

Določila §§ 1 in 2 tega zakona se ne uporabljajo na zahteve povračila zaradi poškodbe oseb ali reči, ki se prevažajo z motornim vozilom, razen če so se rabila proti odplačilu ali v obrtniškem prevažanju oseb ali reči ali v službi ali po naročilu ene izmed odgovornih oseb.

Ako se poškoduje vojaška oseba v izvrševanju svoje službe z obratom motornega vozila, rabljenega v službi vojaške uprave, je zahteve povračila poškodovanca ali njegovih svojcev nasproti državnemu zakladu presojeti edino le po zakonih o vojaškem preskrbovanju.

§ 5.

Določila §§ 1, 2 in 3, sklepni odstavek tega zakona se ne uporabljajo na motorna vozila, ki so po uradnem potrdilu, nameščenem na njih, tako urejena ali s takimi napravami opremljena, da ob obremenitvi, neobhodno potrebni za obrat in vodstvo, na dobri in ravni cesti ne morejo preseči najvišje brzine 25 kilometrov, merjeno na uro.

Da so dani ti pogoji, naj dokaže, kdor na njih podlagi odklanja dolžnost, povrniti škodo.

Zahteve povračila za škode iz obrata takih motornih vozil se uravnavajo po občem državljskem pravu.

§ 6.

Pravica, na podstavi §§ 1, 2 in 3, zadnji odstavek tega zakona zahtevati odškodnino, zastara:

- a) v šestih mescih od dneva, katerega je poškodovanec zvedel za škodo in osebo, ki je dolžna povrniti škodo;
- b) tudi brez ozira na to, ali je dotičnik to zvedel, v treh letih od dneva dogodka, ki je povzročil škodo.

Pravica do odškodnine ugasne tudi pred pretekom roka zastaranja, ako je tisti, ki ima pravico do odškodnine, po krivdi opustil, v štirih tednih po dnevu, katerega je izvedel za osebo, ki je dolžna povrniti škodo, naznaniti ji nezgodo, razen če more dokazati, da je oseba, ki je dolžna povrniti škodo,

v tistem roku štirih tednov po drugem potu izvedela za nezgodo.

§ 7.

Z določili tega zakona niso izključene daleko-sežnejše odgovornosti, ki se podajajo iz občega državljskega zakonika ali iz drugih zakonov.

§ 8.

Tudi tam, kjer je zahteve povračila za škodo, povzročeno z obratom motornega vozila, presojeti po državljskem pravu, je lastnik motornega vozila ali, kdor stopi po § 1 na njegovo mesto, odgovoren za krivdo oseb, ki se jih poslužuje ob obratovanju, kolikor gre za njihovo službovanje ob obratovanju motornega vozila.

Več solastnikov ali oseb, ki stopijo na lastnikovo mesto, je odgovornih nerazdelno.

§ 9.

Tožbe na povračilo škod, ki so povzročene z obratom motornega vozila, se lahko vložijo tudi na stvarno pristojnem sodišču, v čigar okolišu se je pripetil dogodek, ki je povzročil škodo.

§ 10.

Z obratom motornega vozila poškodovana oseba ima za svojo terjatev, da se ji povrne škoda, do terjatve odgovornega zavarovalca nasproti zavarovalcu iz zavarovanja njegove odgovornosti zakonito zastavno pravico, ki ima prednost pred prej osnovanimi zastavnimi pravicami.

§ 11.

Osebe, ki se rabijo ob obratovanju motornih vozil izvršujé svojo pogodbeno službo, so zavarovane, kolikor se nanje ne uporablja že zakon z dne 28. decembra 1887. l. (drž. zak. št. 1 iz l. 1888.) in z dne 20. julija 1894. l. (drž. zak. št. 168), po določilih prvega zakona.

Uslužbenci, pri katerih so izpolnjeni pogoji § 4 zakona z dne 28. decembra 1887. l. (drž. zak. št. 1 iz l. 1888.), so izvzeti od dolžnosti zavarovanja.

Za nezgode ob obratu v zmislu zakona o zavarovanju zoper nezgode ne veljajo take nezgode, ki se dogodé pri dirkah ali pri pripravljanju za dirke (training).

Z ozirom na zavarovanje velja vedno lastnik motornega vozila za podjetnika obrata, ki je zavezan zavarovanju.

Rok, v katerem morajo že obstoječi obrati motornih vozil, ki stopijo s tem na novo v zavarovanje, podati naznanilo v zmislu § 18 zakona o zavarovanju zoper nezgode, in čas, s katerim se začne zanje veljavnost zavarovanja, se določi z ukazom ministrstva za notranje stvari.

V zasebne zavarovalne pogodbe v zmislu § 61, odstavek 2 zakona o zavarovanju zoper nezgode naj vstopi zavarovalnica zoper nezgode po § 61, odstavek 2 in 3 tega zakona, ako so sklenjene pred 1. dnem decembra 1907. l.

§ 12.

Gledé zavarovanja odgovornosti za škode iz obrata motornih vozil se lahko določi ukazoma:

1. da mora zavarovanec v razmerju k celoti določen del škode, vsekakor pa škode pod določnim zneskom plačati sam, ne da bi zahteval povračilo od zavarovalca;

2. da zavarovalec ni odgovoren, ako se škoda v roku ni niti naznanila zavarovalcu, niti ni bila predmet tožbe ali ovadbe na sodiščih, pri državnem pravdnistvu, pri policijskih, občinskih ali političnih oblastvih ali pri orožništvu, niti ni katero teh oblastev ali organov uradoma začelo poizvedovati o njej.

§ 13.

Dogovori, s katerimi se naj predpisi tega zakona v škodo poškodovanca v naprej izključijo ali omeje, so ničevi.

§ 14.

Ta zakon dobi moč z začetkom tretjega kalendarkega mesca, ki sledi njegovi razglasitvi.

Na škode iz prej nastalih dogodkov se ne uporablja.

§ 15.

Izvršiti ta zakon je naročeno Mojemu ministru za notranje stvari in Mojemu pravosodnemu ministru.

V kopališču Ischl, 9. dne avgusta 1908. l.

Franc Jožef s. r.

Beck s. r.

Klein s. r.

Bienert s. r.

